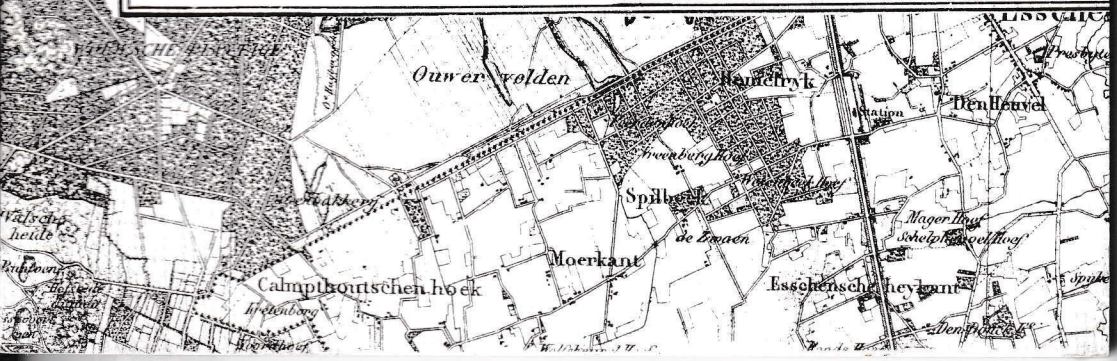

2 - '90

Vijftig jaar boerenstand

In 1989 was het vijftig jaar geleden dat Wouw een eigen Boerenbond kreeg. Later werd de naam veranderd in NCB, de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond. De provinciale organisatie had toen echter al ruim veertig jaar achter zich liggen. Bewogen en minder bewogen jaren. Alvorens in te gaan op het voor onze lezer meest interessante deel van dit verhaal, de historie van de NCB afdeling Wouw, eerst een kort historisch overzicht van wat er aan de oprichting vooraf ging.

DE 'PREHISTORIE'.

De oprichting van de NCB vond plaats op 17 augustus 1896. Die oprichting kwam niet zomaar uit de lucht vallen. In de periode tussen 1813 en 1896 was er sprake van een boerengeschiedenis zonder enige organisatievorm. Na de Franse tijd gingen Nederland en België enige tijd samen hun weg en na de afscheiding van België kwam de tijd van een economische en technische vooruitgang. De Nederlandse boer had toen zelf nog geen organisatievorm, het was de tijd van staatszorg. Wat voor de boer gebeurde, werd hem van buitenaf gegeven of opgedrongen. Zelf deed hij weinig en hij was ook niet bij machte om veel te doen.

De overheidszorg beperkte zich ook tot technische hulp, de boer als mens moet zichzelf maar zien te redden. In 1818 was de Commissie voor Landbouw in Brabant in het leven geroepen. Die commissie moest algemene gegevens over de landbouw verschaffen. Veel profijt hadden de boeren er niet van. Het enige nuttige werk wat uit handen van de commissie kwam, was de oprichting van de Veeartsenijschool te Utrecht in 1821.

In 1877 kregen de Nederlandse boeren te kampen met grote problemen. De graanprijzen begonnen schrikbarend te dalen

door de invoer van enorme hoeveelheden graan uit het buitenland. Met name Amerika leverde veel graan. De prijs voor Amerikaans graan was zo laag dat het zelfs nadat de vervoerskosten er bij geteld waren, nog goedkoper was dan het graan van de Nederlandse boer. Dat had een verarming van de boerenstand tot gevolg, de grondprijs daalde en dat was weer nadelig voor de grondbezitters. Actie was daarom geboden en die werd gevonden in de vorm van intensivering binnen de landbouw. De oprichting van de Landbouwschool in 1876 in Wageningen past precies in dit tijdsbeeld. Studies aan met name deze school leidden snel tot de verbetering van zaaigoed, het gebruik van kunstmest, een betere grondbewerking, verbouw van andere gewassen en verbetering van de kwaliteit van de veestapel. Op plaatselijk niveau kwamen er landbouwonderwijzers. Cultivator schreef hierover in 1936 in zijn boek "De RK Boerenorganisatie NCB":

"De opleiding van landbouwonderwijzers werd in het leven geroepen. Moesten we een dertig jaar geleden den landbouwonderwijzer gaan zoeken, tegenwoordig behoort een landbouwakte bij de uitrusting van iederen dorps hoofdonderwijzer. Deze menschen - mits ze echt landbouwonderwijzers zijn - zijn n.l. niet tevreden met hun akte en hun cursus, maar willen ook tot het boerenleven doordringen en er een stuk van zijn. Ze hebben veel goed gedaan en hebben nog een mooie taak te vervullen."

OPRICHTING.

In de periode na 1877 kwamen er tal van plaatselijke organisaties, die niet voor het algemeen belang werkten op agrarisch gebied, maar vooral voor het persoonlijk voordeel van de deelnemers. Op gewestelijk gebied betekenden die organisaties niet meer dan los zand. Ze misten de eenheid en waren daarom niet bruikbaar voor een algemene organisatie. Onder meer op voorspraak van pater G. van den Elzen werd op 10 juni 1896 in Utrecht de Nederlandsche Boerenbond opgericht. Bij de oprichting had die bond meteen al zo'n 100 afdelingen. De bond was ingedeeld in provinciale afdelingen en het christelijke beginsel stond hoog in het vaandel. In de eerste jaren omschrijft Cultivator de N.C.B. als een onmondig kind, dat geheel aan de

No. 66 18 April 1939.

UITTREKSEL.

*Wilhelmina, bij de gratie Gods.
Koningin der Nederlanden, Prinses van
Oranje-Nassau, enz., enz., enz.*

Beschikkende op de verzoekschriften ter bekoming van erkenning van de daarin genoemde, voor minder dan dertig jaren aangegane vereenigingen door goedkeuring van hare daarbij overgelegde statuten;

Gelet op de voorschriften der wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32) in het algemeen en op art. 6, tweede lid, dier wet in het bijzonder;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den
14 April 1939 1ste Afdeling B, N°. 1168 ;

HIEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

de overgelegde statuten der navolgende vereenigingen goed te keuren en deze vereenigingen mitsdien te erkennen; te weten:

1o enz.

130. de vereeniging: "Roomsche-Katholieke Boerenbond "St. Leonardus" vereeniging van boeren en tuinders", gevestigd te Wouw.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, enz.
's-Gravenhage , den 18 April 1939.

De Minister van Justitie,
(get.) C. Goseling.

(get.) WILHELMINA.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,
(get.) v. Angeren.

Voor eensluidend uittreksel,
De Secretaris-Generaal voornoemd,

[Handwritten signature]

488. 1000 ex. Oct. '38. S.G.S. 12110.

De koninklijke goedkeuring van de "vereeniging Roomsche-Katholieke Boerenbond St. Leonardus" te Wouw.

hand liep van de Nederlandsche Boerenbond. In Brabant functioneerde toen ook de Maatschappij van Landbouw met 40 afdelingen en 3000 leden. Pogingen om samen te gaan met de Provinciale Christelijke Boerenbond waren tot mislukken gedoemd en toen op 17 augustus 1896 de NCB in Den Bosch werd gesticht, waren er twee provinciale groepen.

Pater van den Elzen en het bestuur van de NCB eisten prioriteit voor het Christelijk Beginzel en een verband met de Nederlandsche Boerenbond, maar met eigen zelfstandigheid. Utrecht weigerde echter die zelfstandigheid.

De groei van de NCB was echter niet meer te stuiten, vooral dankzij het werk van pater Van den Elzen en later kapeiaan Thijssen, die tevens de eerste officiële adviseur was. In de loop der jaren groeide niet alleen het aantal leden en afdelingen, maar ook het aantal activiteiten nam snel toe. Ik wil hier volstaan met een opsomming van een aantal instellingen die werden opgericht. In 1897 de botermijn in Eindhoven. In 1898 de brandverzekering en de grondslag voor de Centrale Boerenleenbank. In 1902 kwam de hagelverzekering tot stand en werd in Woensel met een exportslagerij begonnen, terwijl in 1911 gestart werd met de Boerinschool. In 1914 werden de gebouwen in Woensel verkocht aan de CHV. In 1917 werd onder meer het varkensfokstation in Halsteren erkend.

1918 was een erg feestelijk jaar, want toen werden de nieuwe gebouwen in Tilburg in gebruik genomen en de CHV verhuisde naar Veghel. In dat jaar begon de NCB ook met de Stichting Landbouwonderwijs en een jaar later werd onder meer in Roosendaal begonnen met de RK Landbouwwinterschool en de Landbouwhuishoudcursus te Wouw. In 1921 of 1922 werd de bond een bond van boeren en tuinders.

De NCB is aangesloten bij een van de drie landelijk werkende Boerenorganisaties nl. het K.N.B.T.B. (Katholieke Boeren en Tuinders Bond). De andere organisaties zijn: K.N.L.C. Koninklijke Nederlands Landbouw Comité.

C.B.T.B. Christelijke Boeren en Tuinders Bond.

Ook deze organisaties kennen een geschiedenis die voor sommige terug gaat naar de eerste helft van de vorige eeuw.

WOUW.

En zo komen we langzaam in de crisistijd en de jaren kort voor de Tweede Wereldoorlog. In die periode was Th. Wolters pastoor in Wouw en op zijn initiatief en dat van de heer A. van Oers kreeg de gemeente Wouw een eigen afdeling van de NCB. De gemeente Wouw was wel erg laat met de oprichting, want in omliggende gemeenten en plaatsen waren al veel langer boerenbonden zoals in Bergen op Zoom (1912), Dinteloord (1919), Fijnaart (1906), De Heen (1917-1896), Hoeven (1910), Hoogerheide (1926), Huijbergen (1927-1900), Klundert (1919), Kruisland (1899), Ossendrecht (1902-1900), Oudenbosch (1896), Roosendaal (1896), Rucphen (1907-1905), Steenbergen (1915), Zevenbergen (1913) en Zundert (1905).

ARCHIEF.

Het archief van de R.K. Boerenbond "St. Leonardus" begint in 1939 met het Koninklijke Besluit van de officiële oprichting. De oprichting vond plaats op 7 februari 1939 en dat gebeurde voor een tijd van 29 jaar. De Koninklijke Goedkeuring kwam op 18 april 1939 en van toen af kon de afdeling haar vleugels voorgoed uitslaan. Het voorlopig bestuur bestond bij de oprichting uit Ant. van Oers uit de Roosendaalsestraat in Wouw die de voorzittersshamer hanteerde, Chr. Daverveldt uit Heerle die secretaris-penningmeester was en als leden J.A. Mouwen, C.J. Devillers en M. Doggen. Om de nodige zaken te regelen, een huishoudelijk reglement samen te stellen en om de eerste activiteiten op touw te zetten, werd op 26 juni 1939 in het patronaat in Wouw (naast de kerk) een bestuursvergadering gehouden. Tijdens die bijeenkomst las kapelaan Oonincx (de latere pastoor van Heerle) zijn benoeming door de bisschop als geestelijk adviseur voor.

Op 12 juli kwamen de leden bij elkaar in het patronaat om goedkeuring te hechten aan het huishoudelijk reglement. Daarvoor werden voorgedrukte exemplaren van de NCB uit Tilburg gebruikt. De vergadering ging met dat reglement accoord, zij het dat er toch één wijziging in aan werd gebracht. Bij de contributiebetalings stond vermeld, dat die voor 1 februari diende te gebeuren: "...degene die na dien

De R.K. Boerenstand te Wouw. Zittend v.l.n.r.: Jack Aarden-Petrus v. Oers-Jack Raaijmakers-Jef Uijtdewilligen en past. Oninckx. Staand v.l.n.r.: Adr. Mouwen-Jan Doggen-Adr. Uijtdewilligen-Antoon Mouwen-Aart Mouwen-Johan Raaijmakers-Geert Doggen-Frans de Bruijn-?-Christ de Bruijn-Antoon Devillers -?-Janv.d. Kar-Jan Aarden-?. (foto: coll. E. Doggen).

datum zijne contributie niet heeft betaald, wordt beboet met eene verhooging van 10%..." De vergadering verzachtte die strenge bepaling doot het woordje 'wordt' te laten veranderen in 'kan worden'!

De leden gingen op de bijeenkomst ook accoord met het omzetten van het voorlopige bestuur in een definitief bestuur, het heffen van f 1,-- contributie voor de eigen kas en het instellen van een boete van twee kwartjes op het niet aanwezig zijn op de jaarvergadering. In de loop van 1939 werd ook een eerste lezing gehouden. De heer Van der Horst sprak over het thema 'Hoe gevaren, ontstaan bij Electriciteit, te voorkomen'. In het jaarverslag merkte secretaris-penningmeester Christ Daverveldt op:

"Door de oorlogstoestand was het bestuur niet in staat meerdere lezingen te houden. Laten we hopen dat deze treurige tijden spoedig mogen veranderen en dat onze jeugdige Vereeniging zich mag opwerken tot die Vereeniging die elke RK gemeente tot heil en zege kan strekken."

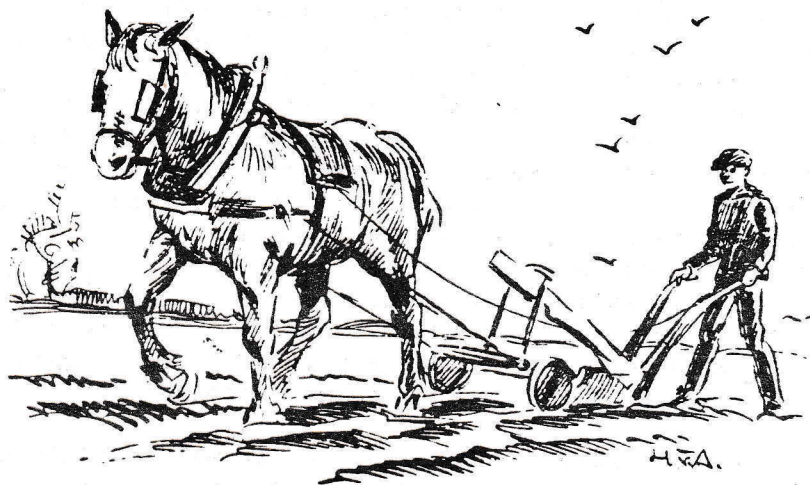
In een later verslag wordt duidelijk dat waarschijnlijk een aantal leden gemobiliseerd was, want een van de motieven om tot de oprichting van de NCB-afdeling te komen was: Het proberen uit dienst te krijgen en houden van de huisvaders die hard op het bedrijf nodig waren.

oorlog.

In de oorlogsjaren is het archief in het geheel niet bijgehouden. De vereniging heeft toen ook een sluimerend bestaan geleid, want een standsorganisatie als de NCB was verboden. Wel bevindt zich in het archief een kladje uit 1941 waarop een overzicht wordt gegeven van een inzameling onder de 'leden' voor de Stichting Rotterdam. In totaal werd 5858 kg. ingezameld:

Rogge	2256 kg.
Tarwe	2130 kg.
Haver	768 kg.
Erwten	464 kg.
Bonen	130 kg.
Gerst	110 kg.

De toenmalige secretaris was bovendien een erg zuinig man. Hij werkte de notulen niet uit, maar bewaarde de aante-

"En de boer hij ploegde voort". Tekening uit het boek
"De R.K. Boerenorganisator NCB", geschreven door Cultivator.

keningen die hij tijdens de vergaderingen maakte. Daarvoor gebruikt hij meestal de achterkant van de rekeningen van zijn vader P.C.Daverveldt, handelaar in kunstmeststoffen en Steenfabrikant (zie afbeelding). Pas later was er sprake van nader uitgewerkte notulen. Die schreef de heer Daverveldt in oude schriften. Daarin hield hij ook de boekhouding van de vereniging bij. Op die manier deed het Latijnse huiswerkschrift van zijn dochter Riet dubbel dienst. De goede financiële positie van de NCB is zeker deels aan hem te danken geweest.

NIEUWE START.

De oorlog was in het zuiden amper voorbij of de NCB startte weer met haar activiteiten. Op 29 maart 1945, terwijl in het noorden van het land het oorlogsgeweld nog volop woedde, werd in Wouw een lezing gehouden door R.W.Jansen, de directeur van de RK Landbouwwinterschool in Roosendaal. Tijdens een vergadering op 19 oktober in Heerle werd het bestuur van voor de Tweede Wereldoorlog unaniem herbenoemd en konden de activiteiten opnieuw beginnen, of beter gezegd: pas goed beginnen, want voor de oorlog was er nog maar weinig gebeurd.

Tijdens die algemene ledenvergadering werd er gevraagd om iemand te laten komen die iets zou kunnen vertellen over het Landbouw Herstel. Op dat moment bedroeg het aantal leden 52. 1)

De wederopbouw en het herstel van de oorlogsschade gaat maar erg langzaam. Op 7 maart 1947 schrijft de secretaris een brief naar de NCB in Tilburg in verband met de wederopbouw van bedrijven. De eigenaren moeten 16% van de kosten betalen, maar kunnen dat, volgens de afdeling Wouw, niet. Als er niets gebeurt, zullen ze nog jaren op een woning moeten wachten. Wouw wil daarom dat de NCB zich sterk maakt zodat het Rijk voor de volledige kosten opdraait.

DAMES.

Dames waren in die tijd beslist nog niet welkom op de bijeenkomsten van de Boerenbond. Toch zagen de agrariërs uit die tijd wel in dat het belangrijk was dat hun vrouwen op

Een aantal leden van de Wouwe Boerinnenbond opgesteld bij de kerkingang. V.l.n.r. Mien Oomen - Lena Doggen
Jaantje van Iggelen - Anneke Boden - Anneke Kerstens - Nellie Devillers - .. Hopmans.

de hoogte bleven van wat er in de boerenwereld te koop was en dat onderlinge contacten gestimuleerd moesten worden. Op initiatief van de Boerenbond werd op 13 juni 1949 de boerinnenbond 'O'L.Vrouw van Altijddurende Bijstand' in Wouw opgericht. Direct al meldden zich 85 leden aan. Twee dagen later kwam in Wouwse Plantage de afdeling Sint Elizabeth van de grond met 30 leden. 2)

Weer een dag later op 16 juni werd de afdeling St. Agnes in Heerle-Moerstraten opgericht. Die afdeling telde bij de oprichting 50 leden. 3)

OOGSTDANKFEEST.

Een oogstdankfeest is beslist niet iets van deze tijd. Al in 1949 werd deze activiteit ontplooid. Wel stond aan het eind van de veertiger jaren de kerk volledig centraal in de viering. In het archief van de vereniging is de achterzijde van een uitnodiging voor zo'n oogstdankfeest gebruikt om een kladbrief op te schrijven. Aardig is om even na te gaan hoe vroeger zo'n dag in elkaar stak.

Dit jaar hebben we gemeend deze dag te moeten houden te Heerle op Woensdag 24 Aug. 1949. De dagindeling is:

8 uur. H. Mis in de verschillende parochiekerken uit dankbaarheid met algemene H. Communie voor de leden.

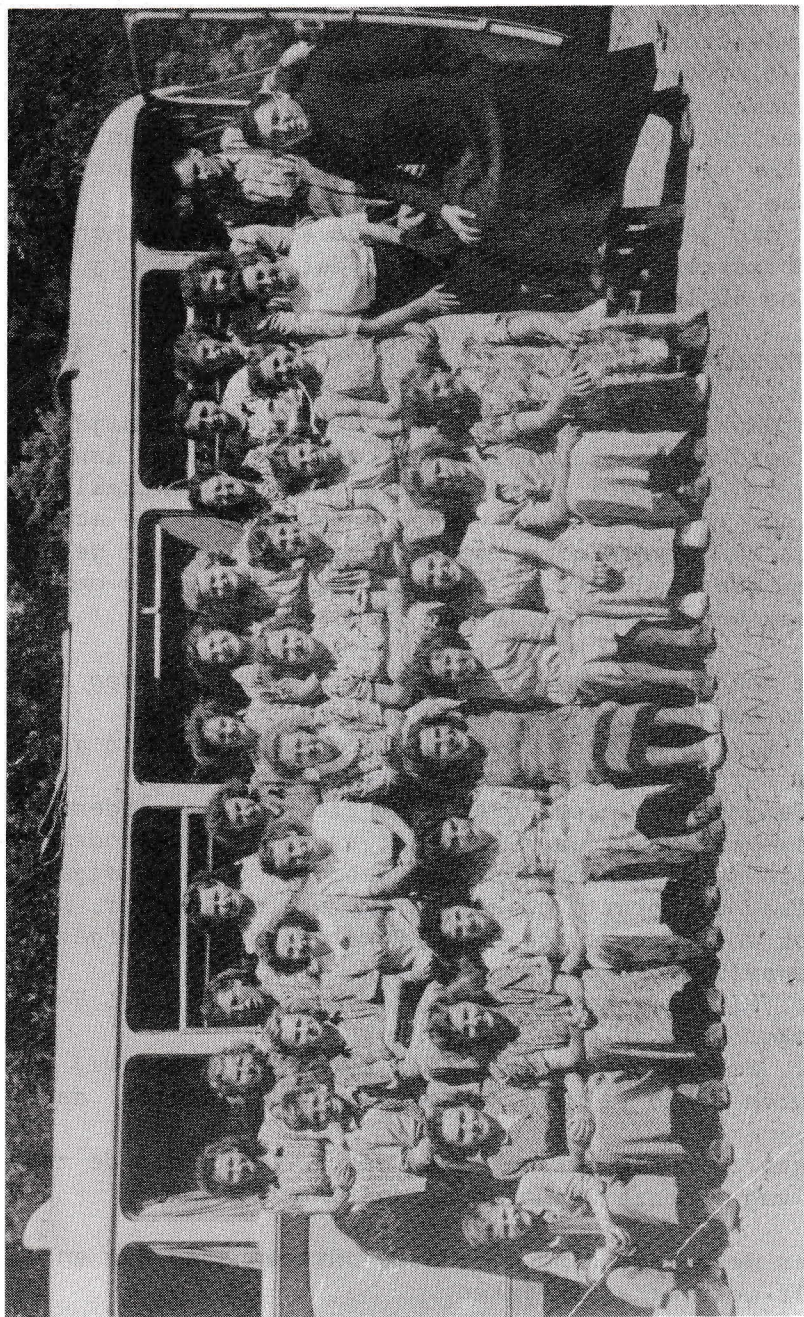
2 uur. Samenkomst in de kerk te Heerle van alle leden van onze boerengezinnen, waar de oogstgave aan de pastoors der verschillende parochies wordt aangeboden. Deze oogstgave kan bestaan uit fruit, graan, boter, eieren, suiker, haren. Door de leden van de R.K.J.B. worden deze oogstgaven binnen enkele dagen bij U opgehaald.

2.15 uur. Plechtig Lof met preek om gezamenlijk O.L. Heer te bedanken voor de gave van de oogst.

3.00 uur. Samenkomst op een weide te Heerle, waar wij ons enkele uren hopen te vermaken met zang, voordracht, dans en spel.

Schoon kan zo'n dag worden, maar dan is ook nodig de medewerking van al onze leden, boerengezinnen.

Tot zover de uitnodiging voor deze ontspannende dag en over naar meer ernstige zaken.

Een uitstapje van de dames van de Boerinnenbond in juli 1949. Achterste rij v.l.n.r.: Riet Trouw - Lena Kerstens - Jaantje van Tiggelen - Jo Kerstens - Cor Trouw - Nellie Devillers - ? - Rina Oomen - Nellie Koenraadt - ?-?-chauffeur Toon Loos. Middelste rij: ?-?-Nellie Trouw-Lie Franken-Anneke Boden-?-?-de Greef-?-?-?-kape-
laan Oomen. van de onderste rij is alleen mei. Kerstens (2e van links) ons bekend.

Die deden zich in december 1949 voor, toen de afdeling Wouw van de NCB zich met een adhesie-betuijing tot de leden van de Tweede Kamer richtte. De boerenbond St. Leonardus onderschreef het request van de overkoepelende standsorganisaties om kinderbijslag te krijgen voor zelfstandigen, waaronder ook de boeren gerekend werden.

In de vijftiger jaren was de Boerenbond afdeling Wouw actief met de organisatie van boerengezinsdagen, oogstdankfeesten en werden lezingen en vergaderingen gehouden.

Bij de afdeling werd ook advies gevraagd als leden uit hun werkgebied wilden emigreren. Zoals bijvoorbeeld bij de emigratie van Johan Govers van de Rijksweg D36 die naar Canada wilde emigreren.

TUINBOUWVERENIGING.

Omdat zich steeds meer bedrijven gingen specialiseren in de tuinbouw, werd de roep om een tuinbouwvereniging steeds groter. Op 4 april 1957 werd de "Katholieke Tuinbouwvereniging 'Heerle', gevestigd te Heerle" opgericht. De vereniging was als vakorganisatie een onderdeel van de NCB-afdeling Wouw. In de Staatscourant van 1 oktober 1957 werd de oprichting van de vereniging officieel afgekondigd.

In 1957 rommelt het wat tijdens de ledenvergaderingen. Op de jaarvergadering van 1957 kaart Jac. Raaijmakers de geringe activiteit van het bestuur aan. Hij wil dat de gezinsdag voortaan weer uitgaat van de NCB in plaats van van de Boerinnenbonden en de RKJB-afdelingen. De NCB heeft volgens hem anders geen recht van bestaan meer! Ook de heer P. Mulders mengt zich in de discussies en is van mening dat het bestuur maar eens wat meer activiteiten moet ontplooiën.

Dat die 'overname' van de organisatie niet zo soepel verloopt, blijkt wel als een jaar later kapelaan Koenraad opnieuw met de opmerking komt dat de gezinsdagen in het activiteitenpakket van de Boerenbond horen. En weer krijgt hij bijval van Mulders in de vergadering. Echt duidelijkheid verschaft het notulenboek hier niet. Een passage in de notulen van de vergadering van 13 maart 1958 is aange-streept.

"Na een zeer rumoerige discussie werd tenslotte nog beslo-

P. C. Daverveldt.

Handel in Kunstmeststoffen.

(Peru-Guano van OHLENDORF.)

STEENFABRIKANT.

WOUW.

Wouw, 190

Debet

aan P. C. DAVERVELDT.

Voor aan UEd verkocht en geleverd

ƒ 4.

Zegel f

05

Briefhoofd van het papier dat de secretaris in de beginjaren gebruikte om zijn aantekeningen achterop te schrijven.

ten door den NCB voor Febr.1959 een boerendag te houden voor de geheele N.C.B.van Wouw voor boeren en boerinnen." Later werd onder aan de bladzijde de opmerking bijgeschreven:

"Over het houden van een boerengezinsdag werd nog lang gediscussieerd, maar tot een besluit is niet gekomen". Waarschijnlijk is dus dat bij het vaststellen van de notulen opnieuw een discussie is losgebarsten en nu over wat er dan wel besloten is!

NIEUWE VOORZITTER.

Twintig jaar heeft voorzitter A.van Oers in 1959 de voorzittershamer gehanteerd en in de vergadering van 15 januari maakt hij bekend dat hij met zijn werkzaamheden stopt vanwege zijn hoge leeftijd. In de vergadering memoreert hij dat de afdeling uitgroeide van 40 leden bij de oprichting tot zo'n 130 leden in 1959. Op aandrang van de geestelijk adviseur wordt de heer Van Oers staande de vergadering met algemene stemmen benoemd tot ere-voorzitter van de afdeling Wouw. Als opvolger wordt J.M.Raaijmakers gekozen.

In de jaren die komen spreken de notulen steeds over de jaarlijkse boerengezinsdagen, het bestuur dat wordt aangevuld en plezierreisjes die regelmatig worden ondernomen onder meer de NCB-gebouwen in 1959 en naar Monschau in 1962. En in 1963 wordt het besluit genomen dat voortaan ook echtgenoten op de vergaderingen en lezingen mogen komen. In datzelfde jaar wordt M.Goorden benoemd tot medewerker van de sociaal economische dienst van de kring Roosendaal. Hij zal in de loop der jaren bij heel wat mensen binnen de gemeente Wouw te gast zijn.

ZILVEREN NCB.

En daarmee komen we in het jaar 1964, het jaar waarin de afdeling Wouw het zilveren jubileum viert. Officieel zou dat 7 februari 1964 moeten zijn en met het feest op 5 februari loopt men daar enkele dagen op vooruit. Al maanden tevoren was regelmatig gewezen op de nadering van het zilveren feest en steeds had het bestuur aangegeven dat er in elk geval iets te gebeuren stond.

Een opname van de wagen van de R.K. Boerenstand tijdens de viering van het bevrijdingsfeest te Wouw in 1945.
(foto: coll. E. Doggen).

4

De feestdag op 5 februari begon met een H.Mis in de kerk van Heerle. Aansluitend stond in het parochiehuys naast de kerk een koffietafel gereed en werd een feestvergadering gehouden. Voorzitter J.Raaijmakers gaf tijdens die bijeenkomst een kort historisch overzicht en wees onder meer op de verdiensten van pastoor Th.Wolters op wiens verlangen de Boerenbond werd opgericht en de heer A.van Oers, de erevoorzitter. Van de 36 leden die zich in 1939 opgaven vierden er 20 tegelijk met de bond hun zilveren jubileum. Tijdens de feestvergadering waren er toespraken van burgemeester J.Rutten, pastoor Th.Wolters, erevoorzitter A.van Oers en mevrouw A.van Tiggelen die namens de boerinnenbond en de RK Jonge Boeren een heuse voorzittershamer aanbood. Na die reeks sprekers kwam ook A.van de Veeke nog aan het woord om de geschiedenis en ontwikkeling van de boerenstand te schetsen. Hierna gingen de feestelingen naar huis om op de boerderij nog wat werk te verrichten en om half zes was men weer present om een NCB-film te bekijken en met een toneelvoorstelling van de RK Jonge Boeren- en Boerinnenbonden uit Roosendaal werd de feestdag besloten. 4)

AFSPLITSING.

Op de bestuursvergadering van 6 januari 1964 wordt voor het eerst mededeling gedaan van plannen die er bestaan om een eigen afdeling van de NCB op te richten in Wouwse Plantage. Die afdeling zou goed zijn voor zo'n 50 leden. In de bestuursvergadering wordt besloten om het oprichten van een eigen afdeling in Wouwse Plantage niet af te keuren, maar men stelt wel dat dit een afbrokkeling is van de eigen afdeling. In de loop van 1964 wordt inderdaad gewerkt aan de voorbereidingen om te komen tot een eigen afdeling. Op 31 december 1964 richt de adjunct-secretaris van de NCB drs.J.J.Schouten zich tot de afdeling Wouw met de mededeling dat er zich 52 leden hebben aangemeld voor een NCB-afdeling in Wouwse Plantage. Het hoofdbestuur leidt daar uit af dat een afdeling in elk geval levensvatbaar is.

"In de statuten van Uw boerenbond staat vermeld dat deze zich o.a.ook uitstrekt over de parochie Wouwse Plantage. Daar de oprichting en het bestaan van een Boerenbond in laatstgenoemde parochie het bestaan van Uw Boerenbond

4

raakt, moge ik U verzoeken mij op korte termijn te willen mededelen of Uw bestuur bezwaren van ernstige aard tegen de oprichting van een NCB-afdeling te Wouwse Plantage zou hebben en of Uw bestuur in de nabije toekomst (Uw statuten dienen in 1968 toch te worden gewijzigd) een wijzing in de statuten van Uw afdeling, waardoor het werkgebied zich niet meer uitstrekt over de parochie Wouwse Plantage, zou willen aanbrengen".

Zo schrijft het hoofdbestuur. Een antwoord op deze brief is in het archief niet aanwezig, maar uit het feit dat de afdeling Wouwse Plantage inderdaad werd opgericht valt op te maken dat men instemmend heeft gereageerd.

Op 15 februari 1965 wordt in de algemene vergadering afscheid genomen van J.C.Mangelaars. Hij is ondervoorzitter geworden van de afdeling Wouwse Plantage. Als aan het eind van het jaar de balans wordt opgemaakt, blijkt dat de afdeling Wouw 28 leden heeft verloren aan Wouwse Plantage en men komt nog tot 129 leden.

In de plaats van J.Mangelaars komt A.C.de Groot het bestuur versterken. Hij is tevens lid van de Tuinbouwvereniging en kan zo de belangen van deze vakvereniging behartigen.

WERKGEBIED.

Als op 1 februari 1967 J.Mouwen en M.Doggen aftreden als bestuursleden, zijn er geen mensen van de oprichting meer lid van het bestuur. Ook voorzitter J.M.Raaijmakers maakt kenbaar dat hij wil vertrekken. Hij is buiten het werkgebied gaan wonen en bovendien geen landbouwer meer. Er volgt een lange discussie, waarna besloten wordt dat Raaijmakers nog een jaar als voorzitter mag blijven werken. Ondertussen wordt ook begonnen aan het opstellen van nieuwe statuten in verband met het verlopen van de bestaande statuten in 1968.

Het werkgebied vormt daarbij een breekpunt. Het bestuur wil het nieuwe werkgebied als volgt omschrijven: "RK Parochies Wouw, Heerle, Moerstraten en eventuele aangrenzende Parochies onder goedkeuring van het bestuur".

De oorzaak daarvan is dat vier leden onder de parochie Wouwse Plantage wonen en daar geen lid willen zijn en enkele leden wonen in het werkgebied van de Boerenbonden

Roosendaal en Steenberg. Per brief van 30 oktober 1967 wordt deze vraag aan de NCB in Tilburg voorgelegd.

In het antwoord dat op 13 november volgt geeft de NCB aan niet gelukkig te zijn met deze omschrijving. Een gebied kan niet tot het werkgebied van twee boerenbonden behoren. In de praktijk kan men wel leden uit een aangrenzend gebied hebben, maar dit dient zeker niet in de statuten te worden vastgelegd, meent het hoofdbestuur.

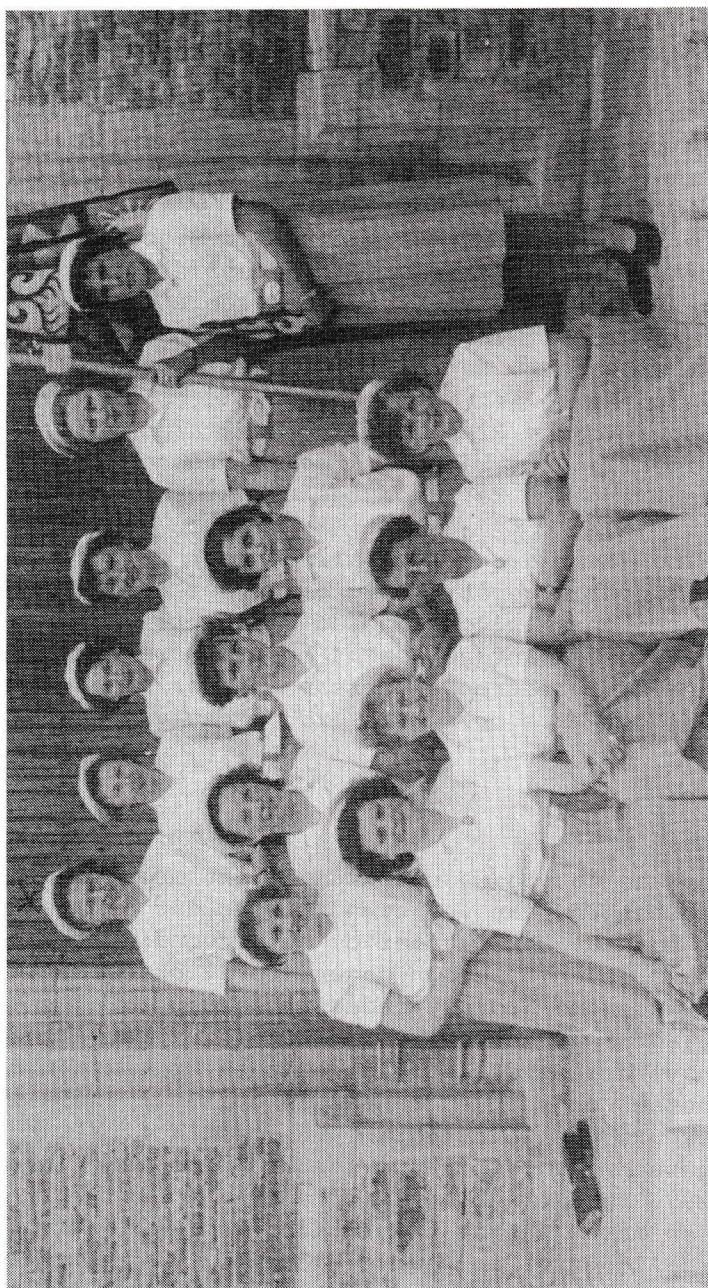
"Wel kan echter het Hoofdbestuur van de N.C.B. goedkeuren dat met betrekking tot de 4 leden die eigenlijk behoren tot het werkgebied "Wouwse Plantage" een soort uitsterfsysteem wordt toegepast, indien de beide betrokken boerenbonden daarmee accoord kunnen gaan. Concreet gezegd komt dit in Uw geval neer op het navolgende.

Als de boerenbond Wouwse Plantage kan goedkeuren, dat de 4 leden die eigenlijk tot zijn werkgebied behoren lid blijven van Wouw kan ook het Hoofdbestuur zich hiermede wel verenigen.

Deze goedkeuring geldt dan echter alleen voor de huidige 4 leden en niet voor degenen die later in het bedrijf opvolgen. Deze opvolgers zullen dan lid dienen te worden van de boerenbond Wouwse Plantage tenzij op dat moment de besturen in de beide betreffende boerenbonden er mee accoord kunnen gaan dat ook deze opvolgers lid worden van de boerenbond in Wouw."

STATUTEN.

Het goedkeuren van de nieuwe statuten blijkt meer voeten in de aarde te hebben, dan voorzien. Niet omdat men bezwaren heeft tegen de tekst, maar om de eenvoudige reden dat er te weinig leden op komen dagen. Op 27 oktober 1967 is er een buitengewone ledenvergadering waarop 8 leden en de geestelijk adviseur aanwezig zijn. Op de extra vergadering van 14 november melden zich 5 leden en op 1 december komen er 19 mensen opdagen en kunnen de statuten eindelijk worden goedgekeurd. Op 15 januari 1968 wordt Koninklijke Goedkeuring gehecht aan de nieuwe statuten die lopen tot 6 februari 1997. De boerenbond komt nu even in wat rustiger vaarwater en zaken als de bestrijding van wilde haver, het feit dat de leden op de jaarvergadering liever een le-

Een foto van de leden van de Wouwse Boerinnenbond, genomen onder de Lambertustoren. Let ook even op de stapel kerkboeken links van de dames.

V.l.n.r. (achterste rij): Anneke Bodén - Nellie Trouw - Riet Trouw - Wies Hopmans - Ad Oomen - Jo Iriks. (middelste rij) ... Hopmans - Anneke Kerstens - Anneke Kerstens - Nellie Devillers. (voorste rij): Mien Oomen - Lena Doggen - Jaantje van Tigelen - Lena Kerstens.

zing hebben in plaats van een film om na afloop nog wat te kunnen dansen en de jaarlijkse uitstapjes en lezingen, vormen de hoofdmoot van de notulen uit het laatste deel van de zestiger jaren.

MONDIG.

In het begin van de jaren zeventig valt er een gat in de notulering en archivering. In die periode is secretarispenningsmeester Chr. Daverveldt vertrokken na 33 jaar zijn werk te hebben verricht.

In die beginjaren zeventig worden boer en burger mondiger en dat blijkt wel uit de zaken die aangepakt worden.

In 1973 is dat de ophokplicht voor duiven. Volgens de boeren zouden die dieren nogal wat schade aan de pas ingezaaide akkers toebrengen. De gemeente komt enigszins tegemoet, maar wil de zaak toch zo schipperen dat men de duivenliefhebbers niet tegen zich in het harnas jaagt.

In 1974 zijn de leden van de boerenbond verontrust, want een burger die zich in het buitengebied heeft gevestigd gaat in beroep tegen een hinderwetvergunning bij de Raad van State. En wat de verontrusting brengt is het feit dat de burger nog wint ook.

Op 2 april 1974 is er een bijeenkomst met de boerenbonden van Wouw en Wouwse Plantage en de ZLM afdeling Wouw-Ossendrecht. Het probleem dat hier besproken wordt, is de trek van stedelingen vanuit de grote wooncentra naar het platteland. Aan de orde komen ook de moeilijkheden die ontstaan door de steeds verder opdringende bebouwing van de bestaande kernen. Door de aanwezigen wordt gesteld dat iemand die in een puur agrarisch gebied komt wonen niet alleen de aangename, maar ook de onaangename kanten moet accepteren. Bedrijfssluiting in agrarisch gebied op grond van de hinderwet is uit den boze, menen de aanwezigen.

Er wordt een brief opgesteld waarin de verontruste boeren hun grieven verwoorden. Een exemplaar van die brief gaat naar de hoofdbesturen en de kringbesturen in de regio en naar de gemeenten Ossendrecht, Bergen op Zoom, Halsteren en Wouw.

En nog is daarmee de lucht in 1974 niet geklaard, de 380 KV-hoogspanningsverbinding die de PNEM aan wil leggen over

4
een deel van het grondgebied van de gemeente Wouw komt ter sprake. Op 29 april is daarover een bijeenkomst in café van Pul in Moerstraten en besloten wordt om in elk geval een bezwaarschrift in te dienen.

Tenslotte is er dan nog sprake over de aanleg van een tweede nationale luchthaven in West-Brabant.

RUILVERKADELING.

In het jaar 1974 is voor het eerst ook sprake van de ruilverkaveling Kruisland-Wouw. Het bestuur van de NCB draagt A.van Loon voor als kandidaat voor de voorbereidingscommissie. In een brief van 10 augustus 1974 maken de besturen van de afdelingen Wouw en Wouwse Plantage bezwaar tegen de voordracht van kandidaten zoals deze waren voorgesteld door het Hoofdbestuur van de N.C.B.te Tilburg. Een afschrift van deze door de toenmalige voorzitters H.Oomen en P.Quik getekende brief werd verzonden naar de Cultuur Technische Dienst. Ook in deze brief wordt A.van Loon als kandidaat namens de beide 'Wouwse' NCB-afdelingen aangedragen.
5)

DUIVEN.

Een ander probleem voor de akkerbouwers vormt de bestrijding van verwilderde duiven. Op de vergaderingen van de ZLM en NCB in de regio wordt ontevredenheid geuit over de mogelijkheid om deze dieren te bestrijden. Op 26 april 1975 wordt een brief over deze zaak gericht aan Faunabeheer in Breda. In de brief wordt erop gewezen dat deze duiven niet alleen voor de landbouw een strop zijn, maar ook de kerkbesturen zitten ermee in hun maag.

"Voor de landbouw wordt de schade meestal aangericht door verwilderde postduiven die niemand toebehoren en met honderden op kerktorens en daken van openbare gebouwen huizen. De schade voor de landbouw is niet gering en bestaat uit het weghalen van pas gezaaide landbouwprodukten en het aantasten van het jonge gewas. De kerkbesturen moeten hun tol betalen door het laten schoonmaken van de regenafvoeren en het herstellen van gelede schade van lekkage die hierdoor is ontstaan. De ambitieuze postduivenliefhebber krijgt

4
door de aanwezigheid van de verwilderde duiven slecht broed waardoor de vererving van hun goede duiven in gevaar komt", schrijven de NCB-afdeling Wouw en Wouwse Plantage en de ZLM-afdeling Wouw-Ossendrecht.

Gevraagd wordt om soepelheid te betrachten in het afgeven van afschotvergunningen.

HONDEN.

Per zelfde datum gaat een brief uit naar het gemeentebestuur van Wouw. Daarin wordt aandacht gevraagd voor loslopende honden die schade aanrichten. In de brief geven de beide NCB-afdelingen en de ZLM-afdeling aan wat voor schade de honden aanrichten:

"In het bijzonder is hier te denken aan het doden van schapen en het opjagen van rundvee en paarden. Dit heeft dan ten gevolg dat het vee zich onherstelbaar verwond aan de omheining en voor hoogdrachtige dieren het afdrijven van de jonge vrucht. Verder moeten wij er op wijzen op het besmettingsgevaar voor de gevreesde veeziekten: mond- en klauwzeer bij rundvee en rotkreupel bij schapen. Deze kunnen door honden worden overgebracht en bevorderd. Schade die is toegebracht kan meestal niet verhaald worden omdat de loslopende honden geen eigenaar hebben of moeilijk is te achterhalen van wie ze zijn."

De besturen dringen daarom aan op een regel in de Algemene Politie Verordening die zegt dat geen loslopende honden gehouden mogen worden.

FRUSTREREND.

Eerder al kwam de grotere mondigheid van boeren en burger naar voren. Op 17 april 1975 tijdens een gecombineerde vergadering van NCB en ZLM met daarbij de beide wethouders van de gemeente Wouw, worden de milieugroepen aangekaart. De toenmalige voorzitter H.Oomen stelt dat men steeds meer te maken krijgt met milieugroepen.

"Deze groepen krijgen steeds grotere inbreng in diverse aangelegenheden zoals ruilverkaveling en leidingstraten. Meestal werken deze groepen sterk verdragend voor te nemen beslissingen. Enerzijds omdat de groep meestal niet des-

NOORDBRABANTSE CHRISTELIJKE BOERENBOND
HOOFDKANTOOR TILBURG · TELEFOON 04250 · 20080 · GIROREKENING 1074458

Letter en Nr... Sch/vdB. 1269

Afd. Bestuur

Onderwerp

TILBURG, 31 december 1964

SPOORLAAN 50

Verzoekt bij beantwoording laren, nummer
en afdeling van dit schrijven te vermelden.

Aan het Bestuur van de R.K. Boerenbond
te Wouw
p/a Herelsestraat 134
WOUW

— Zeer geacht Bestuur,

Zoals U weet is er ongeveer een jaar in de
parochie Wouwse Plantage het initiatief genomen om te komen
tot de oprichting van een afdeling van de N.C.B. aldaar.

Korte tijd geleden is aan het Hoofdbestuur
van de N.C.B. medegedeeld dat in de Wouwse Plantage 52 perso-
nen zich hebben gemeld voor het lidmaatschap van de aldaar op
te richten N.C.B.-afdeling.

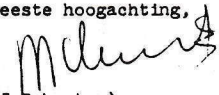
Uit dit voorlopige aantal van 52 mag worden afge-
leid dat een eventuele afdeling van de N.C.B. aldaar levensvat-
baarheid zal hebben.

In de statuten van Uw Boerenbond staat vermeld
dat deze zich o.a. ook uitstrekt over de parochie Wouwse Plan-
tage. Daar de oprichting en het bestaan van een Boerenbond in
laatstgenoemde parochie het bestaan van Uw Boerenbond raakt, mo-
ge ik U verzoeken mij op korte termijn te willen mededelen of
Uw bestuur bezwaren van ernstige aard tegen de oprichting van een
N.C.B.-afdeling te Wouwse Plantage zou hebben en of Uw bestuur
in de nabije toekomst (Uw statuten dienen in 1968 toch te worden
gewijzigd) een wijziging in de statuten van Uw afdeling, waardoor
het werkgebied zich niet meer uitstrekt over de parochie Wouwse
Plantage, zou willen aanbrengen.

Deze statutenwijziging zou niet vóór 1968 behoeven
plaats te vinden.

Gaarne verwacht ik Uw antwoord, opdat het Hoofd-
bestuur van de N.C.B. zich over deze zaak nader kan beraden.

Met de meeste hoogachting,

(Drs. J.J. Schouten),
Adjunkt-Sekretaris van de NCB,

Brief van drs. Joris Schouten over de afsplitsing van de afdeling Wouwse
Plantage.

4

kundig is en anderzijds omdat deze met een groot aantal niets omvattende argumenten komen aandragen. De vergadering vond dat de overheden moesten zorgen dat de juiste man op de juiste plaats komt te zitten", schrijft de secretaris in zijn notulen.

Wat de aanwezigen het meest steekt is dat de agrariërs een plaats in hebben moeten leveren in de ruilverkavelingscommissie ten koste van de milieugroepen. Zij vinden dat als er toch een milieuman zitting moest nemen in de ruilverkavelingscommissie, men het aantal leden maar had moeten uitbreiden. De ruilverkaveling komt in de notulen van alle leden- en bestuursvergaderingen opnieuw op de proppen en dat zal zo voortduren tot zelfs in de negentiger jaren. In 1977 vinden er in totaal 10 voorlichtingsbijeenkomsten plaats en in 1978 zijn er zgn. 'huiskamergesprekken' met 10 tot 15 agrariërs per keer.

MILIEU.

Werd in 1975 nog flink tegen de milieu-groeperingen aangehikt, in 1978 is die situatie al veranderd. Voorzitter Adr. van Loon doet tijdens de jaarvergadering op 11 april in café J. Doomen een beroep op de vergadering om vooral te waken voor vervuiling van het milieu binnen de eigen omgeving. Hij wijst op de milieugroepen die alles in het werk stellen om strengere milieuregels te krijgen.

"Als wij als betrokken boeren niet zorgen dat onze eigen omgeving, onze bedrijven, onze percelen grond en bedrijfsgebouwen milieuvriendelijk zijn, dan raken we al vlug de plaats als gesprekspartner kwijt", waarschuwt Van Loon. Hij wijst daarbij op de opslagplaatsen voor kuilvoeder, kunstmestzakken en ander verpakkingsmateriaal.

OVERLEG.

Eind 1978 wordt ook met het college van B. en W. overlegt over allerlei zaken die voor de agrariërs van belang zijn. In het gesprek komen het bestemmingsplan Buitengebied aan de orde. Voor de eerste keer wordt gewag gemaakt dat de gemeente Wouw daaraan gaat werken. Niemand kon toen vermoeden dat dit plan pas eind 1989 gereed zou zijn en toen

door GS nog maar gedeeltelijk goedgekeurd zou worden, zodat gemeente en standsorganisatie in beroep moesten gaan bij de Raad van State. De verharding van de bermen van binnenwegen werd aan de orde gesteld en ook de toestand van de Moerstraatsebaan. De NCB-woordvoerders gaven de voorkeur aan verharding met asfalt in plaats van de kinderkoppen. Op 21 december 1978 werd over de ruilverkaveling Wouw-Kruisland gestemd en de meerderheid van de betrokkenen verklaarde zich voor uitvoering van het plan.

40 JAAR NCB.

In 1979 bestond de afdeling Wouw veertig jaar. Dat werd geen groot feest, maar voorzitter Th. Neelen beperkte zich tot een terugblik op de voorbije veertig jaar tijdens de algemene jaarvergadering op dinsdag 6 februari. Hij wees op de eerste taak die de NCB zich in 1939 gesteld had: "Het terughalen van de vaders, bedrijfshoofden, uit militaire dienst om zo het werk op de boerderij doorgang te laten vinden. "Nu hebben we met heel andere zaken te maken. De ruilverkaveling, hinderwetten en problemen van sociaal-economische aard vormen nu de discussie-onderwerpen in onze bijeenkomsten", zei Neelen. Kort ging hij ook in op de ledencijfers van de afdeling. "Vanaf 1965 is het aantal leden jaarlijks gemiddeld met drie afgenomen en dat houdt gelijke tred met het aantal bedrijfsbeëindigingen en uittredingen uit de landbouw", merkte hij op. Vanaf dat jaar slaan de jaarverslagen van de secretaris ook een sombere toon aan in verband met de minder gunstige economische toestand die ook doorwerkt naar de boeren. Uit het jaarverslag 1980 het volgende citaat, waaruit de toestand kan worden afgelezen:

"...En de eerste problemen begonnen in 1980 aan het licht te komen. Liquiditeitsproblemen zijn aan de orde van de dag en faillissementen behoren binnen de land- en tuinbouw niet meer tot de uitzonderingen..." schrijft secretaris-penningmeester J. Verbogt.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Wouw blijft voortdurend de aandacht vragen. De NCB zet daarop een duidelijk stempel. Zaken als de zgn. 'verbale bouwblokken' en regelingen met betrekking tot de kernrandgebieden

Nr. 289

VERENIGING: Rooms-Katholieke Boerenbond „St. Leonardus”,
vereniging van Rooms-Katholieke boeren en tuinders, te Wouw.

Omschrijving van enkele termen

Artikel 1. In deze statuten wordt verstaan onder: N.C.B.: de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond te Tilburg; hoofdbestuur: het hoofdbestuur van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond te Tilburg.

Naam, zetel, werkkring, duur

Artikel 2. De Rooms-Katholieke Boerenbond „St. Leonardus”, vereniging van Rooms-Katholieke boeren en tuinders, bij verkorting hierna te noemen: boerenbond, is gevestigd te Wouw, gemeente Wouw, en strekt zijn werkkring uit over de r.-k. parochie Wouw - Heerle - en Moerstraten.

Hij is aangegaan voor de tijd van 29 jaren, te rekenen vanaf de dag van oprichting, zijnde 7 februari 1939.

Bij het verstrijken van de hiervoor omschreven termijn wordt de boerenbond opnieuw aangegaan van een tijdvak van 29 jaren, mitsdien eindigend 6 februari 1997.

Doel

Artikel 3. De boerenbond heeft ten doel zowel door eenheid en samenwerking van zijn leden als door eenheid en samenwerking met andere boerenbonden in het verband van de N.C.B. een degelijke en welvarende boeren- en tuindersstand te vormen naar de algemene beginselen van een katholieke maatschappijopvatting.

Middelen

Artikel 4. De boerenbond tracht zijn doel te bereiken door alle zedelijk en wettelijk geoorloofde middelen, welke de geestelijke en stoffelijke belangen van de boer en tuinder, het boeren- en tuindersgezin en de boeren- en tuindersstand kunnen dienen.

De boerenbond is bevoegd tot het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten.

De boerenbond kan zijn werkzaamheden ook tot derden uitstrekken. Voor het drijven van een onderneming, waaraan geldelijk risico voor de leden is verbonden, heeft de boerenbond de voorafgaande goedkeuring nodig van het hoofdbestuur. Aan deze goedkeuring kunnen zo nodig voorwaarden worden verbonden tot wijziging van de statuten, tot het voeren van een geordende bedrijfsadministratie en tot zekerheid, dat generlei verplichting op de leden wordt gelegd zonder hun medewerking.

Lidmaatschap

Artikel 5. De boerenbond kent:

- a. werkende leden;
- b. deelnemende leden;
- c. ereleden.

De eerste pagina van de statuten die in 1968 opnieuw werden vastgesteld voor een periode van 29 jaar.

komen allemaal uit de koker van de standsorganisaties.

BIDDAG.

In 1981 wordt een nieuwe activiteit in het leven geroepen in de vorm van een biddag voor het gewas. Die vindt plaats op 3 april 1981 in de kerk van Heerle. Omdat die dag een succes is, wordt vanaf die tijd jaarlijks zo'n dag gehouden. Naast de versiering van de kerk in Heerle worden er ook produkten uitgedeeld aan de kerkgangers en de dienst oogst alom lof en waardering. Vanaf 1981 komt ook de gemeentelijke politiek regelmatig om de hoek kijken. Daarbij wordt dan alleen gesproken over C'70 die de belangen van de boeren het best behartigt, vindt men binnen de NCB-afdeling Wouw. Dat gebeurt waarschijnlijk met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in 1982. Over de vergadering van 8 december 1981 vinden we in de notulen:

"Voorzitter spreekt de zorg uit over de boerenvertegenwoordiging binnen de raad. Het gehele bestuur deelt deze mening. De voorzitter vraagt of het raadzaam is een wensenpakket aan alle frakties aan te bieden. Het bestuur reageert negatief en er wordt vanaf gezien....

En even verder:....vast komt te staan dat C'70 de meest aanvaardbare lijst is voor de agrarische ondernemers van Wouw...."

ERFBEPLANTING.

In 1982 start de actie 'Kijk op het erf', waarbij het gaat om aanpassing en beplanting van het erf. In 1983 blijkt dat Wouw in kringverband het hoogst genoteerd staat. De deelnemende bedrijven hebben daardoor voor de afdeling een prijs gewonnen.

"De prijs bestaat uit een boom, een Leno Dendron, ofwel de echte tulpenboom. Deze heeft reeds zijn plaatsje gevonden naast de Parochie Kerk van Heerle. Wel dient hierbij te worden opgemerkt dat de boom in eerste instantie een hoogte zou hebben van twintig meter en een spanwijdte van maar liefst 12 tot 15 meter. Een zorg op zich dus. Er werd een plantgat gemaakt naar verhouding. Bij aankomst bleek de boom bijna totaal in het plantgat te kunnen. De

maten weken dus enigszins af..." meldt de secretaris 'droog' in het jaarverslag over 1983.

Het succes van het eerste jaar zet zich ook in 1984 voort, want als de aktie wordt afgesloten blijken de deelnemers Eddy Doggen (Plantagebaan), Jos Mouwen (Westelaarsestraat) Theo Neelen (Westelaarsestraat) en Johan Roovers (Westelaarsestraat) nog steeds voor de hoogste notering in de kring te zorgen. Dat levert opnieuw twee bomen op die op de hoek Elzenstraat en Herelsestraat worden geplant. En nu wel in een plantgat op maat!

ONTSPANNING.

In de tachtiger jaren worden allerlei quoterings op het gebied van melk, granen, suiker en mest in het leven geroepen. De secretaris verzucht daarom in zijn jaarverslag over 1986 dat "...het er soms zelfs op lijkt dat het G.B. V. gequoteerd is..." Gelukkig voegt hij er aan toe dat G.B.V.betekend Gezond Boeren Verstand!

Interessant is ook dat in 1986 een discussie wordt gevoerd over de activiteiten die de NCB moet ontplooien. Een aantal leden vindt namelijk dat er ook wel eens iets aan ontspanning gedaan mag worden in plaats van alleen maar zwaarwichtige onderwerpen aan te snijden. De vergadering komt tot de conclusie dat:

"...het accent van ontspanning ook voor de NCB en haar leden geen overbodige luxe is. De sociale contacten zijn op dit moment voor de agrarische beroepsbevolking zo minimaal. Dat hier best wat meer aandacht aan besteed mag worden...", vinden we in de notulen.

OP NAAR GOUDEN FEEST.

In 1988 worden al de eerste voorbereidingen getroffen voor de viering van het gouden feest in 1989. Joris Schouten, de voorzitter van de KNBTB, komt op bezoek bij de afdeling en er wordt gediscussieerd over de voordracht van een kandidaat voor het rayonbestuur. Met een nipte meerderheid besluit de afdeling Wouw om zich neutraal op te stellen. En dan wordt eindelijk het ruilverkavelingsplan Wouw-Kruisland, veertien jaar nadat voor het eerst hierover

gesproken werd, ter visie gelegd. A.van Loon brengt tijdens een bijeenkomst van het bestuur verslag uit en merkt op dat er 650 bezwaarschriften zijn binnengekomen. Dat de besprekpunten zich steeds verder ophopen, blijkt eind 1988. Het NCB-afdelingsbestuur besluit om voortaan maandelijks een vaste vergaderdatum vast te stellen. Er moeten steeds zoveel punten op een vergadering worden afgewerkt dat men nooit meer er aan toe komt om landbouwproblemen te bespreken!

FEEST.

En op 9 februari 1989 is het dan zover. Het gouden feest kan gevierd worden. Dat begint met een H.Mis in de Kerk van Heerle en daarna een vergadering in café Van Gelderen. Daarbij zijn onder meer burgemeester A.Rombouts, wethouder P.van Tiggelen en secretaris R.Hoek aanwezig. Ook pastor P.Schakenraad stort zich in het feestgedruis. Burgemeester Rombouts spreekt ook de algemene vergadering toe en wijst op het bestemmingsplan Buitengebied dat bijna gereed is en zegt de aanwezigen toe hun vertegenwoordiging in de Wouwse raad niet uit het oog te verliezen.

En dan wordt Chris van Oers van de Martel in Wouw gehuldigd. Hij is de enige die vanaf de oprichting van de NCB nog lid is. Hij ontvangt een fraai wandbord als blijk van waardering. Met een toespraak van ir.Latijnhouwers, de algemeen voorzitter van de NCB, wordt het feestprogramma afgesloten.

Wouw, grasmaand 1990.

René Hermans.

BRONNEN.

Jaarverslagen en financiële verslagen NCB-afdeling Wouw.
Notulenboeken.

Ingekomen en verzonden post (voor 1950 maar fragmentarisch aanwezig).

Diverse jaarverslagen van het hoofdbestuur van de NCB te Tilburg.

NOTEN.

1. In het archief bevindt zich een aantal niet gedateerde ledenlijsten van de RK Jonge Boerenstand, de Boerinnen' bonden, de rijvereniging en de donateurs. Van juli 1945 is er een lijst met 52 namen. Op die oorspronkelijke lijst werden later 29 leden bijgeschreven en vier werden er doorgehaald.
2. Van de oprichting van de drie Boerinnenbonden binnen de gemeente Wouw zijn geschreven aantekeningen aanwezig in het NCB-archief. Van de oprichting in Heerle is tevens een met potlood geschreven verslag aanwezig.
3. In de aantekeningen staat overigens een verschrijving, want volgens die tekst zou de oprichting in Heerle in 1941 hebben plaatsgevonden. Het tweede verslag bevestigt inderdaad de juiste oprichtingsdatum.
4. De jubilarissen op deze dag waren: Pastoor Th.Wolters, J.A.Mouwen, M.Doggen, Chr.Daverveldt, bestuur.
Leden: Ant.van Oers, Adr.Backx, P.J.A.Coremans, Jos Daverveldt, G.A.Doggen (Vos), J.F.Doggen, A.C.P.Elst, J.P.Elst, C.Govers, Ant.Mouwen, P.J.Mulders, C.P.van Oers, C.J.Ooms, A.C.L.Oomen, P.van Wezel en Chr.Kerstens.
5. In de voorbereidingscommissie werden benoemd:
voorzitter: C.H.Rademakers (Kruisland)
plv.voorzitter: P.J.A.Potters (Wouw)
leden:
P.A.M.Sanders (burgemeester van Wouw)
C.J.J.van der Eijnden (Halsteren)
H.A.van Nieuwenhuijzen (Kruisland).

OVERZICHT LEDENTALLEN.

Oprichting	1939	36
	1939	40
	1945	52
	1951	80
	1955	102
	1957	122
	1961	157
	1962	167
	1963	171
	1964	138 (28 naar Wouwse Plantage)
	1965	131
	1966	134
	1978	116
	1979	112
	1981	106
	1983	107
	1985	105
	1986	114

Overzicht samengesteld aan de hand van de aanwezige NCB-jaarverslagen over diverse jaren. Dit overzicht is niet volledig, maar bedoeld als aanduiding hoe het ledenverloop in de loop van 50 jaar is geweest.

OVERZICHT BESTUURSLEDEN.

Ant.van Oers	1939-1959	(voorzitter 1939-1959, ere-voorzitter)
Chr.Daverveldt	1939-1972	(?) (secretaris-penningmeester)
J.A.Mouwen	1939-1967	
C.J.Devillers	1939-1961	
M.Doggen	1939-1967	
J.M.Raaijmakers	1959-1968	(voorzitter 1959-1968, ere-voorzitter)
J.C.Mangelaars	1962-1965	(als vice-voorzitter naar Wouwse Plantage)
A.C.de Groot	1965-1969	
P.Musters	1967-1987	
H.Oomen	1967-1976	(voorzitter 1968-1976)

J. Roovers	1968-1974
A. Govers	1969-1972
J. P. Aarden	1972-1972 (secretaris-penningmeester)
J. Kerstens	1971-....
Th. Neelen	1972-1986 (voorzitter 1980-1986)
J. Verbogt	1972-.... (secretaris-penningmeester)
A. van Loon	1974-.... (voorzitter 1976-1980)
C. Loos	1976-....
P. de Nijs	1982-.... (huidige voorzitter)
R. Luijsterburg	1982-....
J. Buijs	1986-....
A. Mouwen	1987-....

Boerenhoeve. Tekening uit het boek "De R.K. Boerenorganisator N.C.B." geschreven door Cultivator.

